

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

Articulus I. Quid, & quotuplex sit Impotentia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

solum privata; secus tempore posteriori, quo Innocentius III. hanc consuetudinem, etiam in Ecclesia privata; reprobavit; fortassis etiam ideo, quod illa consuetudo semper latius serpebat, usu vulgi, imò & aliorum, qui de vulgo non sunt, quibus quilibet contra jus humanum licitum suadet, tristissimum illud: *sic est in usu, sic est consuetudo, & praxis*, non attendentibus. *quid fieri bono communi expediat, sed quid fiat*, quocunque tandem sine fiat: quæ ratio pessima est; & gravissimè reipublicæ noxia, ut offendit evidens experientia, quæ innumeris casibus demonstrari potest, & cuique patet.

1160. P. Wagnereck in *c. quod super*, ait, hoc capitulum per quod reprobatur consuetudo illa; loqui de consuetudine irrationali, nec tempore legitimo præscripta. qualiter requiritur ex *c. fin. de consuet.* capitulum autem *super eo*, de consuetudine; quæ tunc rationalis erat; & sic neutrum alteri contraire. Illud ad extremum hic annotandum venit; quod annotavit Pon-

tius l. 6. de impedim. c. 5. n. 3. discrimen esse inter *consuetudinem*, & *prescriptionem*, quod *consuetudo* contra legem humanam induci possit actibus à principio injustis, & cum mala fide; *prescriptio* autem introduci non possit, nisi actibus à principio justis, & cum bona fide; quod mala fides in consuetudine purgari possit (imò in quantum est præcisè contra legem, quam abrogare quærit, in consuetudine non curetur ex n. 1251.) in præscriptione autem secus; quia expresso jure *c. fin. de præscript.* requiritur; ut, qui præscribit, in nullâ temporis parte rei habeat conscientiam alienam; ubi Wagnereck in Exegesi ad hoc c. ait, hic expressè; ac directè reprobari præscriptionem cum mala fide *in foro tam civili, quam canonicò*; quia Pontificem in his, quæ concernunt animam, sive peccatum, jus civile tollere, aut abrogare posse, apud Catholicos est extra controversiam, & habetur in *c. Novit. de Jur. dic. sic ille.*

QUÆSTIO XV.

In Tit. XV. De Frigidis, & Maleficiatis, & Impotentia coeundi.

1161. Super hoc titulo scribit Wagnereck, si ejus materia in praxi disceptanda occurrat (quod rarius evenit) apud Casitas facile reperiri, ubi de impedimento Impotentia agunt; nec parum pendere à Judicio medicorum in hac materia consulendorum; quæ autem purè Canones decernunt, difficultatem non habere. his tamen non obstantibus judicamus, hunc titulum secundum sacros Canones à nobis explicandum propter ea, quæ non raro in sacris Consistorijs occurrunt.

ARTICULUS I.

Quid, & quotplex sit Impotentia?

1162. *Impotentia*, prout hic accipitur, est inhabilitas nascens ex defectu potentia vel ad generationem prolis, vel ad carnalem copulam. Impotentia ad generationem prolis vocari solet *sterilitas*, seu *infecunditas*, nec obstat valori veri conjugij, si adsit potentia ad carnalem copulam, hoc

est; ad penetrandum vas naturale foeminae, & semen generationi aptum intra illud effundendum, vel recipiendum; ex quo per oppositum constat, quid sit impotentia ad copulam. Hæc alia est *ex parte viri*, ut si sit nimis frigidus (puta cum ex defectu caloris naturalis coire non potest) aut nimium calidus (naturâ nimirum citius, cum primùm foeminam tangit, semen effundente, quin ad locum debitum perveniat) aut ex alio vitio vel defectu copulam perfectam exercere non potest; vel *ex parte feminae*, ut si sit nimis arcta in vase naturali, consequenter non penetrabili, in tantum, ut intra se recipiat virile semen. Et hoc provenire potest vel *ab intrinseco*, seu à natura (puta, debilitate, frigiditate, vel nimio calore) quæ *naturalis* dicitur; vel *ab extrinseco*, & accidenti, nimirum aliunde, v.g. ex maleficio, castratione &c. Deinde talis impotentia potest esse *absoluta* in viro, respectu omnium; aut *respectiva*, nimirum respectu unius, vel plurium foeminarum;

& in femina respectu virorum omnium, aut tantum aliquorum.

1263. Not. præterea, quod *impotentia* rursus alia sit *perpetua*, quæ absque peccato, vel corporali periculo, tolli non potest, per opus humanum, ut expressè colligitur per sensum contrarium ex *c. fraternitatis, de frigidis*; alia *temporalis*, quæ tolli potest per opus humanum sine peccato, vel corporali periculo. Per *corporale periculum* ab aliquibus intelligitur, probabile periculum gravis morbi; sic Hentiquez *de matr. l. 12. c. 7. n. 6.* ab alijs tale, quod tolli non potest absque periculo mortis; sic Innoc. in *cir. c. Fraternitatis. n. 16.* & hoc communis sententia tenet; nempe per corporale periculum debere intelligi *periculum mortis*; quia grave periculum mortis æquivalet morti; sic gloss. communiter recepta in *c. Fraternitatis V. corporali.* Sanchez *l. 7. d. 93. n. 18.* & alij communiter.

1264. Ex hoc colliges. 1. illam impotentiam esse perpetuam, quæ tolli non potest per opus humanum licitum, absque gravi periculo mortis; quæ verò iudicio medicorum removeri potest per opus humanum, & licitum, absque gravi mortis periculo, etiam si patiens impedimentum recuset sustinere illam curationem, imò nec teneatur subire, non esse censendam impotentiam perpetuam. Nam perpetuitas impedimenti non perdetur ex voluntate patientis illud, nec ex eo, quod tollatur, vel non tollatur; sed ex eo, quod spectat rei naturam tolli, vel non tolli possit absque periculo vitæ; sic Castropalaus *d. 4. de sponsal. p. 14. q. 1. n. 5.* & alij. Hinc impotentia sive naturalis (hoc est, à natura proveniens) seu accidentalis, quæ scilicet est ab extrinseco, & aliunde, quæ tolli potest successu temporis (nimis enim crescente ætate) vel arte chirurgicâ sine gravi corporis periculo, vel ordinarijs Ecclesiæ remedijs per consuetas preces, & exorcismos; vel absque novo maleficio, seu demonis concursu, & peccato, dicitur temporalis. Censetur tamen adhuc perpetua, esto tolli possit per miraculum, vel artem magicam aut cum periculo damni corporalis. Nam ad hanc perpetuitatem non attenditur remotionis possibilitas, nisi evenire possit opere humano, licito, absque corporis periculo, ut colligitur ex *cir.*

c. Fraternitatis. ibi: non attendentes, quod impedimentum non erat perpetuum, quod præter divinum miraculum per opus humanum, absque corporali periculo potuit removeri. Potest autem ejusmodi impotentia viri, vel femine antecedere, vel subsequi matrimonium. Si fuit in viro, vel femina prius, quam contraxerint, antecedens dicitur; si primum post matrimonium rite contractum, vel uni eorum, vel utrique accidit, consequens, seu *super-veniens* vocatur.

ARTICULUS II.

An, & quæ impotentia dirimat matrimonium.

Quæstio est 1. *an impotentia ad copulam, naturalis & perpetua, dirimat matrimonium?* R. quod sic, si sit antecedens matrimonium. Hanc sententiam vocat Castropalaus *cir. q. 2. n. 1.* certam omnium Doctorum; quia sic non potest se obligare ad constituendum alteri jus, quoad usum activum, vel passivum sui corporis, sibi perpetuò impossibilem; & constat ex *c. 1. & 3. cum reliquis h. r.* Nam *c. Accepisti. 1. h. r.* dicitur, *si illa, quæ uxore tua esse debuisset, idem affirmat, quod tu dicis* nempe, quod licet eam etiam per annum habueris, tu tamen esses tam *frigida nature, ita ut non potueris coire cum illa, vel cum aliqua alia, & probari possis per verum iudicium, ita esse, ut dicitis, separari potestis; eâ tamen ratione, ut si tu post aliam acceperis, reus perjurij ad iudicaris: & iterum post peccatam penitentiam priora connubia reparare debebis.* Et *Quod sedem. 2. eodem, ibi:* sicut puer, qui non potest reddere debitum, non est aptus conjugio: *sic qui impotentes sunt, minime apti ad contrahenda matrimonia reputantur. c. ex literis 3. eod. ibi:* respondemus igitur, quod si vitium illud mulier à natura contraxit, nec ope medicorum poterit adjuvari, viro aliam accipiendi liberam tribuas facultatem; & passim alibi.

Quæstio est 2. *an impotentia naturalis dirimat matrimonium impotentis cum quovis alio, vel tantum cum certis?* R. si sit absoluta, impeditur matrimonium cum quovis alio alterius sexus; si tantum respectiva, solum cum ijs, respectu quorum est;